

Društva za osvoboditev živali in njihove pravice
Alpe Adria Green
Društvo za zaščito konj
Društvo za zaščito živali Pomurja
Nikina prijazna vas
Zavod PIT
Animal Angels Slovenia.

Spoštovani!

Napad Rusije na Ukrajino ima resne posledice na preskrbo s hrano v Evropi in v svetu. Zaradi zgrešene kmetijske politike EU je Evropa odvisna od uvoza hrane, čeprav ima zadosti kmetijskih površin. Dolgoletno subvencioniranje živinoreje, mesne in mlečne industrije je povzročilo, da se vedno manj kmetijskih površin namenja za pridelavo hrane.

Javno vprašanje:

Ali se bo vaša stranka v naslednjih štirih letih v državnem zboru in preko predstavnikov Slovenije v evropskih inštitucijah zavzemala za ukinitvev direktne in indirektna finančne podpore živinoreji in z njo povezani industriji, kar bo prihranilo velik del od skoraj 400 milijard eurov¹ v proračunu EU in pospešilo prehod na bolj zdravo, in za okolje manj škodljivo prehrano?

Opozorila o škodljivosti živinoreje, veliki porabi vode, energetska potratnosti, izpustih toplogrednih plinov, onesnaževanju vode, tal in zraka ter škodljivosti velikih količin živil živalskega izvora na zdravje ljudi so pri politikah naletela na gluha ušesa. Zaskrbljujoče je, da se v Sloveniji že nekaj let zmanjšujejo površine posejane z žiti za prehrano ljudi, povečujejo pa površine z žiti za krmo živali.² Zdaj ko je (samo)preskrba s hrano postala pomembna varnostna vprašanje, se morata slovenska in evropska politika končno spremeniti. Ukinitvev subvencij ne bo pomenila konec živinoreje, bo pa pomenila napredek na vseh omenjenih področjih. Če bi prešli na popolnoma rastlinsko prehrano, bi potrebe po obdelovalnih površinah zmanjšali za 75%.³ Državljeni poslušamo pridige o potrebi po zmanjšanju izpustov toplogrednih plinov v prometu in energetiki, redko pa slišimo, da je živinoreja neposredno odgovorna za 15% vseh izpustov in 51%, če upoštevamo vse vplive povezane z njo.⁴ Med tem ko je uporaba fosilnih goriv v prometu in energetiki obdavčena, je živinoreja z našim denarjem še vedno subvencionirana. Tako kot je nerazumno, da 60% teže vseh sesalcev na zemlji predstavljajo živali v živinoreji in le 4% divje živali,⁵ je nerazumna politika, ki vodi v tako stanje. V zadnjih petih letih je npr. samo Perutnina Ptuj prejela 4 milijone neposrednih subvencij,⁶ Panvita pa več kot 12 milijonov davkoplačevalskega denarja.⁷

1 https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/key-policies/common-agricultural-policy/financing-cap/cap-funds_en

2 <https://www.stat.si/StatWeb/news/Index/8377>

3 <https://ourworldindata.org/land-use-diets>

4 <https://www.forbes.com/sites/jeffmcmahon/2019/12/02/5-reasons-agricultures-greenhouse-gas-emissions-are-usually-underestimated/?sh=2aecfdb46ac8>

5 https://en.wikipedia.org/wiki/Plant-based_diet#Sustainability

6 <https://erar.si/prejemnik/54003121/#transakcije>

7 <https://erar.si/prejemnik/95277218/#transakcije>

Odgovori strank:

Nestrankarska lista gibanje Zdrava družba:

Jure Pogačnik, univ. dipl. prav.

Za vse to, kar nas sprašujete, sem se javno zavzemal že leta 2001 v Nacionalni pobudi za zdravje, ekologijo in čisto vest, katere bistvo je ukinitvev subvencij mesni industriji. Odgovor je JA, vse anomalije, ki jih naštevate je potrebno odpraviti in za to se bomo v nestrankarski listi aktivno zavzemali. Nasilje ima mnogo oblik in nobene ne nameravamo spregledati. Niti nasilja nad živalmi, niti nasilja nad naravo in še najmanj nasilja nad ljudmi. Razlog, zakaj tega do sedaj nismo razglašali in objavljali kot prioriteto je stanje trenutne zavesti in pomanjkanje širokega konsenza. Zavedamo se, da bo tu potreben postopen pristop in ozaveščanje, razen če nas prehranska kriza prisili v hitro ukrepanje.

Levica:

prehod na bolj trajnostno proizvodnjo hrane, spremembe prehranskih navad, ekologizacija kmetijstva in izboljšanje proizvodnje rastlinske (beljakovinske) hrane za namen direktne prehrane za ljudi, zlasti na nižinskih območjih so za nas eni od ključnih ukrepov zniževanja toplogrednih plinov na področju kmetijstva in zagotavljanja prehranske samooskrbe, zato znižanje podpor prireji mesa in povečevanje podpor za rastlinsko pridelavo podpiramo. Čeprav je sprememba skupne kmetijske politike dolgotrajen in zahteven proces, pa lahko na nacionalni ravni že naredimo določene korake v to smer. Prvi (in najenostavnejši) med njimi je zaustavitev oglaševanja mesnih in mlečnih izdelkov, povečanje ukrepov za promocijo uživanja rastlinske hrane in podpore shem kakovosti, ki dejansko prispevajo h krepitvi lokalnega porekla, kakovosti in zmanjševanju negativnih vplivov na okolje.

Levica je trenutno edina stranka v državnem zboru, ki v svojem programu izraža nujno potrebo po spremembi prehranskih navad v smeri občutnega zmanjšanja uživanja mesa in mesnih izdelkov. V Sloveniji in Evropi pojemo občutno preveč mesa, kar vodi v odvečne zdravstvene težave ljudi, posledične nepotrebne obremenitve zdravstvenega sistema, poleg tega za potrebe intenzivne rejne živali nameni izredno veliko ornih površin, kar je po našem mnenju z vidika zagotavljanja prehranske varnosti in preprečevanja okoljsko podnebnega zloma absurd.

V tem oziru je neodgovorno s strani državnih institucij, da financirajo promocije, ki prispevajo dodatni krepitvi uživanja mesa in mlečnih izdelkov, zato bo ukinitve tovrstnih aktivnosti eden izmed korakov. Glede na to da je živinoreja trenutno prevladujoča kmetijska panoga v Sloveniji in se z njo ukvarja večina kmetijskih gospodarstev, je tudi namesto ukinitve (pa ne samo okoljskega in etičnega vidika, ampak tudi iz socialnega vidika) bolje govoriti o potrebi pogojevanja in preusmeritve finančnih podpor v smeri prehoda in prilagajanja teh gospodarstev na bolj trajnostne kmetijske prakse. V tej smeri je načrtan tudi naš štiri letni program na področju kmetijstva, ki je zlasti na področju proizvodno vezanih plačil in investicijah usmerjen v nujno zmanjšanje obsega živinoreje, odpravo neustreznih rejnih praks, ki povzročajo trpljenje živali in povečanje rastlinske pridelave za namen direktne prehrane ljudi. Prav tako se bomo tako na ravni Slovenije, kot na ravni EU zavzeli za prepoved uvoza krme in drugih poljščin, neposredno povezanih z uničevanjem okolja in kršenjem človekovih pravic

V Levici smo na trdnem stališču, da moramo z vidika preprečevanja okoljsko podnebne zloma, kot tudi etike intenzivirati procese transformacije kmetijstva v že zgoraj navedeno smer in da ukrajinska kriza jasno kaže na nevdržnost trenutno poglavitno živinorejsko orientirane kmetijske proizvodnje. Prav tako se zavedamo vloge, doprinosa in pomembnosti civilnodružbenih gibanj pri tem procesu, zato si v prihodnjem mandatu z namenom hitrejšega dosega ciljev, z le temi, želimo še tesnejšega sodelovanja in dialoga.

LMŠ:

V Sloveniji za prehranjevanje ubijemo več kot 40 milijonov živali na leto. Zadnji nedopustni dogodki v živalsko industrijskih obratih so le potrditev več, da v Sloveniji, vzporedno z zakonitimi usmrtitvami, še vedno obstajajo namerna mučenja živali ter odkloni od etične pridelave živil živalskega izvora. V LMŠ smo mnenja, da moramo nemudoma, zlasti v okviru industrijske živinoreje, preiti na zvišanje minimalnih standardov na področju usmrtitev živali za prehranjevanje. Dobrobiti živali ne razumemo samo v okviru področne zakonodaje v smislu preprečevanja bolečine, trpljenja in bolezni. Zakonodaja mora čim bolj strmeti k zasledovanju užitka, veselja in drugih pozitivnih občutkov, ki jih imajo živali. Trajnostno in etično napredne prakse živinoreje že lahko opazimo na nekaterih kmetijah po Sloveniji, ki se odlično prepletajo s sodobno tehnologijo ter sonaravnim kmetovanjem. Strateški načrt Skupne kmetijske politike 2023-2027 v intervencijah za »dobrobit živali« v določeni meri omenjenim vsebinam že namenja spodbude, vendar je predvsem pomembno – in to je tudi moralna dolžnost odgovorne kmetijske politike – da se čim prej oblikuje splošna razprava z vsemi relevantnimi deležniki, kjer bi se na novo opredelili ter dvignili minimalni etični standardi na področju živinoreje ter zakola živali. Spremembam morajo smiselno slediti izobraževani programi za deležnike ter nadzorstvo pristojnih organov. Izboljševanje okolja za živali seveda pomeni tudi višje stroške za rejce, zato morajo višjim minimalnim standardom slediti tudi ukrepi pomoči, na podlagi katerih bodo lahko rejci in klavnice višje standarde tudi izpolnjevali. Zavzemali se bomo, da tisti, ki ne bodo zadostili vsaj minimalnim standardom, ne bodo prejemniki nikakršnih neposrednih ali posrednih finančnih podpor.

V Sloveniji nas tudi ob prehodu na bolj zdravo in okolju manj škodljivo prehrano čaka nujna, celovita prenova kmetijskih politik. Zaradi povečanja proizvodnje hrane ter zagotavljanja samooskrbe in trajnostnega kmetijstva je treba največ pozornosti nameniti zaščiti najboljših kmetijskih zemljišč, spodbujanju prehoda na sonaravno in ekološko pridelavo hrane, usmerjenosti k tehnološkemu napredku kmetijstva, infrastrukturi, prenovi generacij in razvoju zelenega turizma na kmetijah, ohranjanju avtohtonih sort sadja in vrtnin, čebelarstvu ter etičnemu ravnanju z živalmi. Za doseg samooskrbe, ohranitve podeželja in varovanje naravnih virov z dvigom deleža ekološko pridelane hrane je ključna prenova t. i. politike »od vil do vilic«. To bomo dosegli s skrajševanjem dobavnih poti, sledljivostjo celotne verige od pridelave do končnega uporabnika in z zagotavljanjem kakovostne pridelave in predelave hrane. Visoka stopnja samooskrbe se mora odražati tudi v oskrbi javnih zavodov in v turistični kulinarični ponudbi. V skladu s tem zagovarjamo dvig uporabe lokalnih živil v javnih zavodih na najmanj 40 odstotkov ter povečanje deleža živil iz sheme višje kakovosti. Poseben vidik ukvarjanja s slovenskim kmetijstvom predstavlja spodbujanje prenove kmetijskega zadružništva v Sloveniji, ki mora okrepiti položaj in vlogo slovenskega kmeta v agroživilski verigi, še zlasti na lokalni ravni, ter skrajšati pot od kmeta do potrošnika. Vse to bo prispevalo tudi k temu, da se zmanjša razlika med odkupno in prodajno ceno, vsako leto pa je treba vnaprej določiti tudi letno minimalno odkupno ceno.

Povežimo Slovenijo:

V Povežimo Slovenije popolnoma podpiramo reformo Skupne kmetijske politike EU 2023-2027 (SKP), ki za intervencije za blažitev posledic podnebnih sprememb, ekološko kmetijstvo in dobrobit živali namenja blizu 40% celotnih proračunskih sredstev za SKP. Podpiramo tudi slovenski nacionalni strateški načrt SKP, ki izhaja iz navedene reforme in predstavlja osnovo za krepitev trajnosti slovenskega kmetijstva in razvoja podeželja do konca tega desetletja. Prav tako načelno podpiramo tudi predlog strategije EU Od vil do vilic, namen katere je okrepitev trajnosti prehranskih sistemov.

Namesto prepovedovanja proizvodnje in rabe mesa, pozivamo k razmisleku o prehodu potrošniških vzorcev na bolj zdravo hrano, prehranjevanje in življenjski slog, vključno z večjim uživanjem trajnostno pridelanega svežega sadja in zelenjave, polnozrnatih izdelkov in stročnic. S problemom prekomerne porabe mesa in močno predelanih proizvodov se je vsekakor treba soočiti, vendar je pri tem treba upoštevati kulturno in regionalna raznolikost živil in načinov prehranjevanja ter potrebe potrošnikov. Pripravljeni bi bili podpreti tudi spodbujanje proizvodnje in porabe evropskih kmetijskih proizvodov, ki prispevajo k zdravemu življenjskemu slogu, na primer s spodbujanjem držav članic k bolj ciljno usmerjeni uporabi stopnje DDV, med drugim za sadje in zelenjavo.

V Sloveniji je geografija pač takšna, da je na določenih območjih, predvsem v hribovitih predelih, edina mogoča kmetijska dejavnost živinoreja, ki zelo prispeva tudi k ohranitvi tradicionalne krajine in poseljenosti teh območij. Posledica odsotnosti kmetijske proizvodnje na tovrstnih območjih bi namreč povzročila še hitrejše zaraščanje kmetijskih zemljišč, še dodatno zniževanje deleža samooskrbe s hrano in izseljevanje ljudi v mesta. V Povežimo Slovenijo tega nikakor ne bomo dopustili! Prepričani smo namreč, da je slovensko podeželje, tudi najbolj odmaknjena in hribovita območja, treba ohraniti poseljeno. Kmetom, ki trdo delajo za to, da imamo hrano na mizah in že zaradi eksplozije cen surovin tako ali tako komajda preživijo, pa je namesto prepovedovanja treba dati spodbude, da bodo nadaljevali s kmetijsko proizvodnjo, seveda v skladu z zeleno arhitekturo SKP in višjih standardov dobrobiti živali. V vidu moramo imeti tudi omejeno sposobnost kmetijskega sektorja k blaženju podnebnih sprememb, če želimo ohraniti obseg proizvodnje hrane.

SDS:

Ob svetovnih smernicah tehnološkega napredka, zmanjšanju kakovosti ali razpoložljivosti naravnih virov, naraščanju prebivalstva in vse večjem povpraševanju po hrani, družbenih in podnebnih spremembah ter s tem povezanih tveganjih se vedno bolj utrjuje spoznanje, da moramo s temi osnovnimi dobrinami v prihodnje ravnati strateško in gospodarno za zdajšnje in prihodnje rodove.

Rešitve prihodnje kmetijske politike gredo v smer, da naredimo kmetijstvo odporno, konkurenčno, ekonomsko zanimivo in okoljsko vzdržno, podeželje pa privlačno za življenje.

Potrošniku in državljanu je potrebno zagotoviti varno in kakovostno hrano, kar je tudi eden od osnovnih ciljev, ki so opredeljeni tako v Resoluciji o nacionalnem programu o strateških usmeritvah razvoja slovenskega kmetijstva in živilstva »Naša hrana, podeželje in naravni viri od leta 2021«, kot tudi v predlogu Strateškega načrta SKP 2023–2027.

V SDS se zavzemamo za čim večjo pridelavo lokalne ekološke hrane, ki od njive do krožnika potuje najkrajši čas. Pri živinoreji sicer ne moremo mimo dejstva, da je kupec še vedno tisti, ki z nakupom in povpraševanjem odloča, kaj bo trgovec postavil na polico. In kot kažejo podatki, se v Sloveniji potrošnja mesa na prebivalca počasi niža, medtem ko se potrošnja zelenjave iz leta v leto večja.

NSI:

Za vas smo odgovore na vaša vprašanja pripravili odgovore v našem volilnem programu, ki je dostopen na tej povezavi: <https://nsi.si/odlocno-naprej-vladni-program-nsi-2022-2026/>.

Dodatna pojasnila pa lahko dobite tudi v temeljnem programu NSi: <https://nsi.si/stranka/temeljni-program/>